

אחרי שבעים שנה

אדם צחי

הגיגות ה-70 למדינת ישראל הסתיימו בשנה שחלפה. ישראל נמצאת כעת בתחילת שבעים השנים הבאות.

" עוד לא גיליתי איך תוביל אותי הדרך ולאן אני הולך" - כתבה נעמי שמר בשירה 'עוד לא אהבתי די'. יחד, ננסה להבין מהם האתגרים העומדים לפננו ולאן מובילה אותה אותנו הדרך המשותפת.

1

קראו את הפסקה הבאה במגילת העצמאות. אילו אתגרים הציבה המגילה בפני מדינת ישראל 1948?

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות. מדינת ישראל תהא מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והנציגים של האומות המאוחדות בהגשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר 1947 ותפעל להקמת האחדות הכלכלית של ארץ-ישראל בשלמותה .

· כתבו את האתגרים שמציעה המגילה, כרשימה מסודרת.

· סמנו V ליד האתגרים שלדעתכם הושלמו.

· אילו אתגרים מצפים להשלמה? דרגו אותם מהחשוב ביותר ועד לחשובים פחות.

· האם במדינת ישראל 2019 קיימים אתגרים ומטרות, אשר לא צוינו בשנת 1948?

2

קראו את דבריו של הראי"ה קוק^[1] בספרו "אורות", בהם הוא מנסח את מטרתה של מדינת ישראל:

1. בראשית מטעו (=בתחילתו) של העם הזה [...] נתגלתה השאיפה להקים ציבור אנושי גדול אשר 'ישמרו את דרך ה' לעשות צדקה ומשפט'. זוהי השאיפה [...] להוציא את האנושיות מתחת סבל נורא

של צרות רוחניות וחומריות, ולהביאנה לחיי חופש מלאי הוד ועדן, באור האידיאה האלוקית, ולהצליח בזה את כל האדם כולו.

2. למילואה של שאיפה זו, צריך דווקא, שצבור זה יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאלית וכיסא ממלכה לאומית, ברום התרבות האנושית [...] והאידיאה האלוקית המוחלטת מושלת שמה, ומחיה את העם ואת הארץ במאור חייה.

3. למען דעת, שלא רק יחידים חכמים מצוינים, חסידים ונזירים ואנשי קדש, חיים באור האידיאה האלוקית, כי גם עמים שלמים, מתוקנים ומשוכללים בכל תיקוני התרבות והישוב המדיני; עמים שלמים, הכוללים בתוכם את כל השדרות האנושיות השונות, מן רום האינטליגנציה האמונתית; הפרושית, המשכלת והקדושה, עד המערכות הרחבות, הסוציאליות, הפוליטיות והאקונומיות, ועד הפרולטריון לכל פלגותיו, אפילו היותר נמוך ומגושם.

אורות, למהלך האידיאות בישראל, ק"ד

שאלות הבנה:

1. בפסקה הראשונה מסביר הרב קוק מהי מטרת העם היהודי בעולם. כתבו אותה בלשונכם.
2. קראו את הפסקה השנייה וכתבו, מה נדרש לעם היהודי בכדי להגשים את מטרתו בעולם.
3. קראו את הפסקה השלישית וכתבו בעקבותיה: מה אמור להוכיח קיומו של העם היהודי במדינה ריבונית?

בעקבות דברי הרב קוק, כתבו:

- מהי מטרתה העליונה של מדינת ישראל לדעת הרב קוק? האם חלקים ממנה הוגשמו?
- האם, נכון להיום, ניתן להשלים מטרה זו באופן מעשי? כיצד?

אילו אתגרים מעשיים היה מציב לדעתכם הרב קוק לישראל 2019?

3

קראו חלק מתוך "נאום השבטים" שנשא הנשיא ריבלין בשנת 2015, במלאת שנה לכהונתו:

"הסדר הישראלי החדש" דורש מאתנו היום לעבור מהתפיסה המקובלת של רוב ומיעוט, לתפיסה חדשה של שותפות בין המגזרים השונים בחברה הישראלית. בירור מהותה של השותפות הזאת, היא משימה של החברה הישראלית כולה [...] אני מאמין, שישנם ארבעה יסודות, שעליהם השותפות הזאת מוכרחה לעמוד.

הראשון, הוא בתחושת הביטחון של כל מגזר, בכך שכניסה לשותפות הזאת, אינה כרוכה בויתור על מרכיבי היסוד של זהותו. החרדי, החילוני, הדתי או הערבי - אינם יכולים להרגיש שציפור נפשם נמצאת בסכנה או תחת איום... הביטחון בכך שהזהות הבסיסית שלי אינה מאוימת, הוא תנאי יסודי ליכולת של כל אחד מאתנו להושיט יד לאחר [...]

היסוד השני, הוא האחריות המשותפת. כאשר אף שבט אינו מיעוט, אף צד לא יוכל להימלט מנשיאה באחריות לגורלה ועתידה של מדינת ישראל וכלל החברה הישראלית. כך, אף שבט אינו פטור מלהציע פתרונות להתמודדות עם אתגר ההגנה על בטחון המדינה. מלהתמודד עם אתגר הצמיחה במשק, או עם השמירה על מעמדה הבינלאומי של ישראל כחלק ממשפחת העמים. שותפות מטילה אחריות.

היסוד השלישי - הוא הוגנות ושוויון. כדי להבטיח את השותפות בינינו, יהיה עלינו להבטיח שאף אזרח אינו מופלה לרעה, או לטובה, מתוקף השתייכותו המגזרית. המציאות הנוכחית של פערים מובנים בין השותפים, בתקציבים, בתשתיות, בקרקעות, היא בלתי נסבלת [...] כדי לבסס את השותפות בינינו, יהיה עלינו להבטיח "חלום ישראלי" נגיש, אותו יוכלו להגשים כל צעיר וצעירה, שייבחנו אך ורק על פי כישרונם, ולא על פי מוצאם.

היסוד הרביעי [...] הוא יצירת הישראליות המשותפת. למרות האתגרים שמעמיד בפנינו הסדר הישראלי החדש, עלינו לדעת: הפסיפס הישראלי המתהווה איננו גזרה - אלא הזדמנות אדירה. הוא טומן בחובו עושר תרבותי, השראה, אנושיות ורגישות. אסור שהסדר הישראלי החדש ידחוף אותנו להיבדלות והיפרדות. אסור לנו לוותר על תפיסה של ישראליות. אלא, עלינו לפתוח את שעריה, ולהרחיב את שפתה.

איזה אתגר מציב הנשיא ריבלין בפני החברה הישראלית? האם אתם מסכימים עם טענתו של הנשיא, כי זהו האתגר המרכזי?

- מגילת העצמאות, חזון הראי"ה קוק, ודבריו של הנשיא ריבלין, מציעים סוגים שונים של אתגרים העומדים בפני מדינת ישראל. כתבו במשפט אחד מהו האתגר על פי כל אחת מדמויות אלה. חשבו: מהם ההבדלים ביניהם? האם לדעתכם כותבי המגילה, הרב קוק ורובי ריבלין, היו יכולים להסכים על אתגר משותף למדינה?
- דמיינו שאתם כותבי מגילת העצמאות של מדינת ישראל 2019: בעקבות הדברים שקראתם בשיעור, נסחו פסקה המתארת מנקודת מבטכם, את האתגרים העומדים בפני מדינת ישראל.

[1] הרב אברהם יצחק הכהן קוק (1865-1935) היה רבה האשכנזי הראשון של מדינת ישראל, שימש כפוסק הלכה וכהוגה דעות. הרב קוק נחשב לאחד מראשי הציונות הדתית.